ఎడారి సేద్యం

ఎండాకాలం దగ్గరికొచ్చింది.

ఎల్లన్న ఇంట్లో సందడి అలుముకుంది.

"ఇదో, ఇంటాండావా? బిర్నపోయి కేశవరెడ్డితో మాట్లాడి రారాదేమి? ఈతూరి గుడకా భూమి మనమే చేస్కుంటామని చెప్పిరా," అంది ఎల్లన్న భార్య.

జాలాట్లో వేపపుల్లతో పళ్ళు తోముకుంటున్న ఎల్లన్న తుపుక్కున ఉమ్మేశాడు. "అది గుడకా అడగాల్నా? పోయినతూరి మనమే గదా చేస్తిమి. అడగందే ఇయ్యదేమి కేశవరెడ్డి?" అన్నాడు ధీమాగా.

"ఎంతైనా పెద్దోల్లతో పనిగదేంబా! ముందే అడిగితే మంచిది," హితబోధ చేసింది నాగమ్మ.

"సర్లే, అట్నేగాని," అన్నాడు ఎల్లన్న.

స్నానపానాదులు ముగించి సద్దిబువ్వ తిని అతను బయల్దేరబోతుండగా నాగమ్మ అతని కోసం ఉతికి ఇస్త్రీ చేసిన దుస్తులు పట్టుకొచ్చింది. "చెప్పేది బాగా ఇను. నీకొకటి తెలిస్తే ఇంకోటి తెల్దు. ఈతూరి గుడకా భూమి మనకే ఇయ్యాలని కేశవరెడ్డితో గట్టిగా చెప్పు. ఆ పాట్నే పదివేలు డబ్బు గుడకా అడగాల. అది మర్సిపోవాకు. పిల్ల పెండ్లి గుడకా పెట్టుకున్నేమని చెప్తావో చెప్పవో," అంది.

"చెప్తాలేయే! ఆ మాత్రం చెప్పను గుడకా రాదేమి నాకు?" అన్నాడు ఎల్లన్న.

అతను చెప్పులు వేసుకుని గుమ్మం దాటేదాకా ఒకటికి రెండుసార్లు అదే హితబోధ చేస్తూనే వుంది నాగమ్మ.

ఎల్లన్న వీధి గుమ్మం దాటుతుండగా అతని కూతురు పద్దెనిమిదేళ్ళ జ్యోతి నడుంమీద నీళ్ళ బరువుతో ఎదురొచ్చింది.

"నీ కోసరమే పోతాండానమ్మీ! కేశవరెడ్డితో మట్లాడివచ్చినాక నీ పెండ్లి చేసేస్తా," అన్నాడు ఎల్లన్న నవ్వుతూ.

జ్యోతికి సిగ్గు ముంచుకొచ్చేసి ఒద్దికగా తండ్రి పక్కనుంచి నీళ్ల బిందెతో ఇంట్లోకొచ్చింది.

ఎల్లన్న హుషారుగా కేశవరెడ్డి ఇల్లు చేరుకున్నాడు.

"నమస్కారం కేసన్నా!"

కేశవరెడ్డి నల్లమద్ది చెక్కతో చేసిన పొడుగాటి పడక్కుర్చీలో కాళ్లు బారజాపి పడుకుని ఆ రోజు పేపరు చదువు తున్నవాడల్లా తల పక్కకు తిప్పి సరిగ్గా లేచి కూర్చున్నాడు.

"ఆ ఎల్లన్నా! రారా, కూకో! ఏంబా, పొద్దున్నే ఇట్లోచ్చినావే?"

"ఏముందన్నా, మంచికీ చెడ్డకీ నువ్వేగదా మాకుండావు! మరేంలేదు. ఈ తూరి గుడకా ఏట్లో భూమి నాకే ఇప్పిచ్చు. కర్బూజా కాయలు బేస్కుంటా. అడగడానికే వచ్చినా," అన్నాడు. ఎల్లన్న అతని ఎదురుగా నేలమీద కూర్చుంటూ.

"ఓ అదా! ఇస్తాలే, దానికేమిగానే ఈతూరి నాకు రెండు వేలన్నా గుత్త ఎక్కువియ్యాల," అన్నాడు కేశవరెడ్డి.

"అదేమన్నా? ఏసమ్మచ్చరానికా సమ్మచ్చరం గుత్త పెంచుతా పోతే మేమెట్లా బతకాల?" వాపోయాడు ఎల్లన్న.

"నీకిష్టమైతేనే చెయ్యి, లేదంటే ఆ భూమి చేస్కునేటోల్లు నూరుమందుండారు. అయిదు వేలు ఎక్కువిస్తానని మా బామ్మర్దే అడుగుతుండాడు. ఏమంటే ముందునుంచి నువ్వు నాకు కావల్సినోనివి. అందుకు ముందు నీకే చెప్తాండా. నువ్వు చెయ్యలేనంటే ఈసారి మా బామ్మర్దికే ఇచ్చేస్తా భూమి."

ఎల్లన్న గుటకలు మింగి, "సర్లెన్నా! అంత మాటెందుకు? అట్నే ఇస్తాలే రెండు వేలు," అన్నాడు.

"సరే, ఇంకేమో చెప్పు. మీ ఇంట్లో అంతా బాగుండారా? కూతురి పెండ్లి చెయ్యాలని చెప్తాంటివే, అదేమైనాది?" ఆరా తీశాడు కేశవరెడ్డి.

తను ప్రస్తావించబోతున్న విషయం అతనే ఎత్తేసరికి ఎల్లన్న మొహం చాటంతైంది.

"అదే అది చెప్దామనే వుండినా, నువ్వే అడిగినావు. ఈ సమ్మచ్చరం దేవుడు సల్లగా చూస్తే కూతురి పెండ్లి చేసేస్తామనే వుండా! మంచి సంబంధం గుడకా కుదిరింది. మన పొద్దుటూరోల్లే! పెండ్లి కొడుకు బేల్దారీ పని చేస్తాడు. మేస్త్రీ అయితే మంచి లెక్క సంపాయిస్తాడు. అయిదు తులాల బంగారం, పదివేలు లెక్క ఇస్తామని ఒప్పుకున్నాం. దాని పెండ్లి చేస్తినా, శీకాయతో తల కడుక్కున్నెట్టుంటాది," అంటూ చెప్పుకొచ్చాడు.

కేశవరెడ్డి మీసాల చివర్నుంచి చిరునవ్వు చిందించాడు. "అయితే ఈ యేడు మాకు పప్పన్నం పెట్టిస్తావన్నమాట."

"పెట్టిస్తాన్నా! దేవుడు సల్లంగా సూడాల. నువ్వు సల్లంగా సూడాల," అన్నాడు ఎల్లన్న.

"నాదేముంది? భూమి నీకే ఇస్తానని చెప్తిని గదా."

"చెప్పినావనుకో, అదే చేత్తో ఒక పదివేలు అప్పు కూడా ఇచ్చినావంటే నీ మేలు మర్చిపోను."

"పదివేలా! ఎందుకు?"

"అదేన్నా! కర్బూజా కాయలు బేస్కోనీకి."

"పోయిన్సారి కర్బూజా కాయలు బేసి బాగా దుడ్డు సంపాయిస్తివిగదా! అదంతా ఏమైనాది?" అడిగాడు కేశవరెడ్డి.

"అది ఇంకా యాడుందిన్నా. నువ్వు చెప్పినట్లు పోయినతూరి పంటలో బాగానే దుడ్డొచ్చినాది. అయితే పిల్లకోసరం రోంత బంగారం కొన్నేం. చీరెలూ సారెలూ ఇంకా ఏందేందో కొన్నేం. ఈ తూరి కర్బూజాలు బాగా పండినాయంటే పదివేలు కట్నం లెక్కా, పెండ్లి ఖర్చులూ అన్నీ సరిపోతాయి. పంట బేస్కోనీకి ఒక్క పదివేలిప్పిచ్చు చాలు."

కేశవరెడ్డి నవ్వాడు. "ఒకటా రెండా పదివేలు నాకాడ యాడుండాయని?" అన్నాడు.

"ఆ మాటనాకన్నా! మా కేసన్నకాడ దుడ్డు లేదంటే ఈ మండలం మొత్తంలో ఎవని కాడా లేనట్టే. నేనేమి ఎక్కువడిగినానా? ఒక్క పదివేలీ చాలు."

కేశవరెడ్డి ఆలోచనలో పడ్డట్టు మొహం పెట్టాడు.

"సరే ఎంతైనా నువ్వు మావోనివి. వడ్డీ ఏమిస్తావో చెప్పు," అన్నాడు.

"వేరే చెప్పాల్సిందేముందన్నా! రూపాయిన్నర బేస్కో".

కేశవరెడ్డి బిగ్గరగా నవ్వాడు.

"భలే చెప్పినావులే ఇంకా రూపాయిన్నర వడ్డీకి లెక్క యాడొస్తాందాదని? ఆ వడ్డీకి నాక్కావలన్నా అప్పు పుట్టదు. పొద్దుటూర్లో మార్కెట్ బాగా టైటైపోయింది తెలుసునా?"

"సరే ఎంత బేసుకుంటావో నువ్వే చెప్పు," అన్నాడు ఎల్లన్న.

"మామూలే, మూడు రూపాయలు."

ఎల్లన్నకు గుండె గుభేల్మంది.

"మూడు రూపాయలు మామూలేమి కేసన్నా! దయ చూడబ్బా, నా కూతురి మొహం చూడు. రెండు రూపాయలు చేస్కో."

"మూడు రూపాయలకి పైసా తగ్గేది లేదు. కావాల్నంటే నీకోసరమై వడ్డీ ముందే పట్టుకోను. పదివేలూ ఇస్తా. నీ కర్బూజాకాయలు పండి దుడ్డు చేతికొచ్చినాక అసలు, వడ్డీ అంతా కలిపి చెల్లించు సరిపోతాది. ఇంక అంతకంటే నేనేం చెయ్యలేను."

"సరే అట్నే కానీలే కేశన్నా! నిన్ను నమ్ముకునేటోన్ని యాడికి బోతాను? అట్నేకానీ లెక్క. ఈ మూడు రూపాయల ప్రకారమే నోటు రాసిస్తా," అన్నాడు ఎల్లన్న నిస్సహాయంగా.

కేశవరెడ్డి లేచి ఇంట్లోకి వెళ్ళి పదివేలు పట్టుకొచ్చి ఎల్లన్న చేతిలో నోటు పెట్టాడు. "నీకు అంతో ఇంతో చదువొస్తాదిగదా! నీ చేత్తో నువ్వే ఆ నోటు రాసి బిళ్లమింద సంతకం పెట్టు," అన్నాడు.

ఎల్లన్న అలాగే చేసి కేశవరెడ్డికి నమస్కారం పెట్టాడు. "నీ మేలు నిజంగా మర్చిపోలేనన్నా! వడ్డీ ముందే పట్టుకోకుండా లెక్కిస్తాండావ్. ఆ మాత్రమన్నా ఈ రోజుల్లో మాలాంటోల్లకి పలికేటోల్లు లేరు. పోయొస్తానన్నా!" అంటూ డబ్బు జేబులో పెట్టుకొని లేచి నిలబడ్డాడు.

"సరే పోయిరా కానీ ఒక్క మాట వినేసిపో. దుడ్డు చేతికి రాంగానే నా బాకీ తీర్చేయాల. ఆలస్యం చేస్తానంటే ఊరుకోను."

"అయ్యో! ఎంతమాట కేసన్నా! నీ బాకీ ఆలీసెం చేస్తానా? నీకియ్యాల్సిన లెక్క నీకు పూలల్లో పెట్టి తెచ్చియ్యనూ! పోయొస్తాన్నా, నమస్కారం."

ఎల్లన్న అక్కడినుంచి నేరుగా ఇంటికొచ్చి భార్యతో జరిగిందంతా చెప్పాడు.

నాగమ్మ ఆ విషయాన్ని తేలిగ్గా తీసుకుంటూ, "వడ్డీ మూడు రూపాయిలు అయితే అయ్యిందిలే. ఆయప్ప పెద్ద మనసు చేసి ఇచ్చిందే చాలు. దానికేం దిగులు? పది రూపాయలు వడ్డీ ఇస్తామన్నా అప్పిచ్చేటోల్లు లేరు. పోయిన్సారి మాదిరే ఈసారి కూడా పంటమీద లాభం వస్తే పిల్ల పెండ్లీ అయితాది. అప్పూ తీర్తాది. నువ్వేం దిగులు పడబాకు," అంది.

జ్యోతి చాటునుంచి ఈ మాటలన్నీ రహస్యంగా వింటోంది.

ఎక్కడ్నించి వచ్చినాడో ఎల్లన్న పెద్దకొడుకు ఆనందు వెనుకనుంచి చెల్లెలి చెవి దొరకబుచ్చుకున్నాడు. "దొంగా! నీ పెండ్లని ఆ మాటలన్నీ ఇంటాండావా? ఉండు నీ పెళ్ళి నేను చేస్తాను," జ్యోతి సిగ్గుపడిపోతూ అన్నగారి చెయ్యి విదిలించుకుని అవతలికి పారిపోయింది.

ఆనందు నవ్వుకుంటూ అక్కడ్నించి వెళ్ళిపోయాడు.

ఎల్లన్న ఇంటి పెరట్లో ఎర్రగన్నేరు చెట్టొకటి వుంది. ఆ చెట్టు అంటే జ్యోతికి చాలా ఇష్టం. అదెప్పుడూ ఎర్రని పూలు విరగకాస్తూ వుంటుంది. జ్యోతి నెమ్మదిగా ఆ చెట్టు దగ్గరికి వచ్చి నిలబడింది.

"ఏయ్, నా పెండ్లి తెలుసా! ఇంకనుంచి నేను నీ దగ్గరుండను. అయినా అప్పుడప్పుడూ వచ్చి నిన్ను చూసి పోతుంటాలే," అంటూ ఆప్యాయంగా ఆచెట్టును నిమిరింది.

ఆ పిల్ల మనసు తియ్యని ఊహల్తో నిండిపోయింది. ఎల్లన్న సేద్యం పనుల్లో వుండగా పెళ్ళికొడుకు తరఫు వాళ్ళ పెద్దమనిషి ఒకతను వచ్చి ఇంటిదగ్గర అతన్ని కలుసుకున్నాడు.

"చూడు ఎల్లన్నా, అవతల వాండ్లు పెండ్లికి తొందరిస్తావుండారబ్బా! ముందు గట్టితట్టన్నా పెట్టుకోరాదాని అడగనీకొచ్చినా," అన్నాడతను.

ఎల్లన్న కన్నా ముందు నాగమ్మ అతన్తో అంది. "అయ్యో ఎంత మాట గురయ్యాన్నా! మాకు లేదా పిల్లకు తొందరగా పెండ్లి చేస్తామని? కాకపోతే ఇప్పుడు సేద్యం పనులు పెట్టుకున్నేం, నీకు తెలుసు గదా. మేం కేశవరెడ్డి గారి ఏట్లోభూమి చేస్తాన్నాం. ఇప్పుడు గట్టి తట్ట పెట్టుకుంటే ఆ పనులాగిపోతాయ్."

గురయ్య నువ్వేం చెప్తావన్నట్లు ఎల్లన్న వంక చూశాడు. "అది చెప్పేది నిజమే గురయ్యాన్నా! కర్బూజా పండ్లు చేతికి రానీ," అన్నాడు ఎల్లన్న.

"అది సరే ఎల్లన్నా! నేను ఆడ్నించి ఈడికొచ్చింది నీ కర్బూజా పండ్ల మాట ఇనేదానికా? ఏదో ఒకటి పెండ్లి జరిపే మాట చెప్పరాదా అవతల నేను పోయి చెప్పనీకీ గుడకా బాగుంటాది," అన్నాడు గురయ్య.

"అన్నా, నీకు తెలియందేముండాది చెప్పు. ఇప్పుడు గట్టి తట్టంటే సామాన్యమా. కర్బూజా కాయలు పండినాయంటే నాకు గుడకా లెక్క చేతిలో ఆడతాది. అప్పుడు గట్టి తట్టల్యాకుండా పెండ్లికి మట్టసంగా ముహూర్తమే పెట్టుకుందాంలేబ్బా. ఆ మాటే పోయి చెప్పు" విన్నవించుకున్నాడు ఎల్లన్న.

"అంతేనంటావా. గట్టితట్ట పెట్టి తీరాల్నని వాండ్లు పట్టుపట్టితే ఏం చెప్పమంటావ్? గట్టి తట్ట పెట్టేది లేదని చెప్పమంటావా?"

"అయ్యో! అంతమాటెందుకు చెప్తావు లేన్నా, మాకు లెక్క చేతికొచ్చినాక గట్టితట్టే కావాల్నని వాండ్లు అంతగా అడిగితే అట్లే కానీలే. ఇప్పుడేదో సేద్యం పనుల్లో వుండాము, తొందరిస్తే ఎట్లన్నా?" అంది నాగమ్మ బతిమాలుకునే ధోరణిలో.

గురయ్య లేచి నిలబడ్డాడు.

"సరే ఎల్లన్నా! నువ్వంతగా చెప్తాండావు కాబట్టి అదేమాట చెప్తాలే కానీ ఒకటిమాత్రం చెప్తాండా ఇనుకో. ఆ ఏట్లో భూమిని నమ్ముకోని పెండ్లి ఎనకేస్తాండావు. ఏటి సేద్దెం ఓటి సేద్దెం ఎల్లన్నా. ఈ కాలంలో నీల్లు పారిచ్చి ఎరువులు బేసి పండిచ్చేనే పంట చేతికి వస్తాదో రాదో గుడకా తెలీకుండా పోతాంది. ఈ ఏట్లో సేద్యానికంత మురిపెమేంబా? ఆడబిడ్డ పెండ్లి పెట్టుకున్నావ్. కాస్త జాగర్తగా చేస్కో పనులు," అంటూ హితబోధ చేసి అంతా అయినాక ఆఖర్న చేతుల్లో లెక్క లేదనో ఇంకోటనో వాయిదా బేసినావంటే మల్లా

నేను చేసేదేవుండదు. సంబంధం దాటుకొని పోతాది. ఆ తర్వాత నన్నడగాకు. ముందే వాండ్లు మేనరికం వద్దనుకొని ఈ సంబంధం చేసుకుంటా వుండారు. వాయిదాలు బేస్తే వొప్పుకోరు. వస్తాబ్బా ఎల్లన్నా! వస్తామ్మా నాగమ్మా!" అంటూ హెచ్చరిక చేసి నిష్క్రమించాడు.

ఎల్లన్నా, నాగమ్మా, వాళ్ళ కొడుకు లిద్దరూ చాలా సేపటివరకూ స్తబ్దుగా అలాగే కూర్చుండిపోయారు.

ఇంట్లో వున్న పెళ్లికూతురు జ్యోతి కూడా అలాగే స్తబ్దుగా కూర్చోని వుంది. పెళ్ళిచూపుల్లో ఆమె పెళ్ళికొడుకుని చూసి ఇష్టపడింది. అప్పట్నుంచి అతని మీదే మనసు పెట్టుకుంది. ఇప్పుడు గురయ్య చెప్పిపోయిన మాటలు విని ఆ పిల్ల మనసు కూడా దిగులు పడిపోయింది.

అందర్లోకి ఎల్లన్నే ముందుగా తేరుకొని లేచి నిలబడినాడు. "కర్బూజా పండ్లు చేతికి రాందే ఏమీ కాదు. ఇప్పుడు గట్టితట్ట పెట్టుకుంటే కేసన్న కాడ తెచ్చిన పదివేలూ అయిపోతాయి. అప్పుడు పెండ్లి పనులకు గుడకా మనకాడ లెక్కుండదు. లెయ్యండి... లెయ్యండి... ఆ సేద్యం పనులేవో చూసుకుందాం," అన్నాడు.

తండ్రిమాట వింటూనే ఎల్లన్న కొడుకులిద్దరూ కృతనిశ్చయంతో లేచి నుంచుండి పోయారు.

ఎల్లన్న కేశవరెడ్డి దగ్గర గుత్తకు తీసుకున్న భూమి నిజానికి కేశవరెడ్డిది కూడా కాదు. ఆ మాటకొస్తే అసలా భూమి ఎవర్దీ కాదు... పెన్నమ్మ తల్లిది. ఆ నది ఎండిపోయి ఎప్పుడో ఎడారిగా మారిపోయింది. క్రమంగా అందులో ఇసక కూడా హరించుకుపోయి నేల గట్టిపడుతోంది. అందులో అక్కడక్కడా గుబురుగా కంపచెట్లు కూడా పెరుగు తున్నాయి. అలా అనాధగా మిగిలిపోయిన ఆ నదిని అనేకమంది అనేకరకాలుగా ఆక్రమించుకున్నారు. కొందరు ఏట్లోనే పక్కా ఇళ్లు కూడా కట్టుకోగా మరికొందరు ఆ భూమిని సేద్యానికి ఉప యోగిస్తున్నారు. సామాన్యులెవరూ అంతకు తెగించలేరనేది నిర్వివాదాంశం. అందుకు అంతో ఇంతో బలం కావాలి. అది రాజకీయ బలమైతే మరీ మంచిది.

అలాంటి వాళ్ళల్లో కేశవరెడ్డి ఒకడు. స్వతహాగా అతనేమీ రాజకీయ నాయకుడు కాదు. అయితే రాజకీయ నాయకుల దగ్గర పలుకుబడి వున్నవాడు. సందర్భానుసారంగా ఏ రాజకీయ నాయకుడి వల్ల తనకు ఉపయోగముంటుందో ఆ రాజకీయ నాయకుడి గొడుగు కిందకి వస్తాడు. కేవశరెడ్డి లాంటి వాళ్ళు భూముల్ని ఆక్రమించుకున్నా సొంతంగా వాటిని సాగుచేయరు. ఎవరికో గుత్తకిస్తారు. ఆ ఉద్దర సొమ్ము తింటూ కాలుమీద కాలేసుకు బతికేస్తుంటారు. కేశవరెడ్డి కూడా అదే చేశాడు.

మునుపటి సంవత్సరం ఆ ఏట్లో భూమిని కేశవరెడ్డి దగ్గర గుత్తకు తీసుకుని సాగు చేసినాడు ఎల్లన్న. రాయలసీమలో రెడ్లని కూడా కాపోల్లనే అంటారు. ఎల్లన్న రెడ్డికాడు గానీ కాపే. భూమి పుత్రా వున్నవాడు కాదు. తొలిరోజుల్లో తమ పల్లెలో వ్యవసాయ కూలీగా జీవిస్తుండేవాడు. కరువు మూలంగా అతనికి పని లేకుండా పోవడంతో టౌనుకు మకాం మార్చి బేల్దారుగా కుదురుకున్నాడు. మేస్త్రీ కూడా అయ్యాడు. అందులోనే అంతో ఇంతో డబ్బు సంపాయించి చిన్న ఇల్లు కూడా కట్టుకోగలిగాడు.

ఒకసారి మేస్త్రీగా వున్నవాడు కలకాలం మేస్త్రిగానే వుండలేడు. పని లేనప్పుడు ఇతర మేస్త్రీల దగ్గర మామూలు బేల్దారుగానే వెళ్ళవలసి వస్తుంది. ఎల్లన్న అలా కూడా చేశాడు. అయితే అతని అహం దెబ్బతిన్నది. ఒకసారి మేస్త్రీ అయినాక మళ్ళీ ఇంకో మేస్త్రీ దగ్గర పని చేయడం అతనికి నామోషీగా తోచింది. అందుకే సొంతంగా ఏదో పని చూసుకోవాలనుకున్నాడు. కేశవరెడ్డి దగ్గిర ఏట్లో భూమి గుత్తకు తీసుకున్నాడు.

ఆ ఇసక నేలలో వేరే ఏదీ పండకపోయినా కర్బూజా కాయలు మాత్రం విరగకాస్తాయి. ఏడాదికో కాపు. ఎల్లన్నకు మొదటిసారి కాపు చేతికి వచ్చినప్పుడు అది మంచి లాభసాటి వ్యవసాయంగా తోచింది. కర్బూజా పండ్లకు ఇతర ప్రాంతాల్లో చాలా గిరాకీ వుంది. అందులో విత్తనాలకే అతనికి పదివేల రూపాయల దాకా లాభం చేతికొచ్చింది. ఆ డబ్బుతోనే జ్యోతికి పెళ్ళికి కావల్సినవి చాలా వరకు అమర్చుకున్నాడు. డబ్బంతా అందుకే ఖర్చయిపోయింది.

కర్బూజా పళ్ళసీజన్ అయిపోతూనే చేతికి అందివచ్చిన కొడుకులిద్దర్నీ బేల్దారు పనికి పంపించాడు. ఆ ఇద్దర్లో ఆనందు మంచి పనివాడు. త్వరలో మేస్త్రీ కూడా కాదగినవాడు. చిన్నవాడు ప్రతాపు ఇంక బేల్దారు పనిలో రాటుదేలాలి. కర్బూజాల్లో వచ్చిన లాభం జ్యోతి పెళ్ళి సరంజామాకు సరిపోగా కొడుకులిద్దరి సంపాదనతోనే ఆ ఏడాది ఇల్లు గడిచింది. ఎల్లన్నకు ఎవరూ పిలిచి మేస్త్రీ పనివ్వలేదు. దాంతో చింతచెట్టు కింద కూర్చొని రోజూ పనీపాట లేనివాళ్ళతో రాజకీయాలు చర్చిస్తూ కాలం గడిపేశాడు. ఇప్పుడు కర్బూజా కాయల సీజన్ మళ్ళీ వచ్చేసరికి అతన్లో తిరిగి మునుపటి ఉత్సాహం వచ్చేసింది.

ఈ ఏడాది జ్యోతి పెళ్ళి చేయలేననిగానీ, కేశవరెడ్డి అప్పు తీరదని కానీ ఎల్లన్నకు ఏమాత్రం భయంలేదు. కేశవరెడ్డి తనకు ముందుగానే వడ్డీ పట్టుకోకుండా డబ్బివ్వడంలో పెద్ద ఔదార్యం ఏమీ లేదని అతనికి తెలుసు. కేవశరెడ్డిని ఎల్లన్న క్షుణ్ణంగా ఎరుగును. కేశవరెడ్డి కొత్త ఇల్లు కట్టినపుడు ఎల్లన్నే మేస్త్రీగా వ్యవహరించాడు. ఆ మనిషి పైకెంత మెతగ్గా కనిపిస్తాడో లోన అంత కఠినుడని ఎల్లన్నకు తెలుసు. కేశవరెడ్డి డబ్బు గడించే

అనేకానేక మార్గాలలో డబ్బు వడ్డీలకు తిప్పడం కూడా ఒకటి. రాని బాకీలు వసూలు చేయడం ఎలాగో అతనికి బాగా వచ్చు. అవసరమైతే కేశవరెడ్డి అవతలి మనిషిని వంచనూ గలడు, తుంచనూ గలడు. అయితే కేశవరెడ్డిని చూస్తే ఎల్లన్నకి భయంలేదు. పోయి నేడాది కాపులో మంచి లాభం వచ్చింది. కాబట్టి ఈసారి కూడా వస్తుందనేది అతని లాజిక్. కరువు కాలంలో కర్బూజా పళ్లు ఎందరివో బతుకులు నిలబెట్టడం అతను స్వయంగా చూశాడు. కాపు బాగా చేతికి రావాలంటే ఒకటే సూత్రం – వాన రాకూడదు.

ఎల్లన్న వేసిన కర్బూజా పాదులు చూస్తుండగానే అలా అలా పాకిపోయాయి. తొలి కాపు కర్బూజాలు కాసేసరికి సంతోషం పట్టలేక ఎల్లన్న మంచి కాయలేరి నాలుగు బుట్టలు కేశవరెడ్డి ఇంటికి కానుకగా పంపించాడు. అంతవరకు ఎడారిలా నిస్తేజంగా వుండిన ఏట్లో భూమి ఇప్పుడు పచ్చదనం అల్లుకుపోయి కళకళలాడుతోంది.

ఇంటికి తాళం వేసి ఎల్లన్న ఇంటిల్లిపాది ఇప్పుడా తోటలోనే కాపురం పెట్టేశారు. చిన్న పాక. అందులో చిన్న పొయ్యి వండుకోవడానికి సత్తుగిన్నెలు, కొన్ని గింజలు. ఇవీ అక్కడ సరంజామా. కాలక్షేపం కోసం ఓ చిన్న ట్రాన్సిస్టర్ రేడియో.

ఆ రాత్రి ఎల్లన్న కుటుంబం అన్నం వండుకోలేదు. పండు వెన్నెల్లో పాక వెలుపల కూర్చొని కర్బూజా కాయల్ని ఓ పట్టుపట్ట నారంభించారు. “బుడమ కాయల మాదిరి కర్బూజాలు భలే అందంగా కాసినాయి నాయనా బాగుండాయి,” ఆనందం వెలిబుచ్చింది జ్యోతి. “సర్లేమ్మి! నీ పెండ్లికి పప్పన్నం కాదు, వచ్చినోల్లందరికీ ఈ బుడమలే పెడ్తాం,” హాస్యమాడాడు ఎల్లన్న చిన్నకొడుకు ప్రతాపు.

“నాకేం వద్దులే నీ పెండ్లికి మీ అత్తగార్ని అట్నే చెయ్యమని చెప్తాం” ఎదురెత్తి పొడిచింది జ్యోతి. అందరూ నవ్వుకున్నారు.

“ష్ ఆగండి. ఏందో శబ్దం రావడంలా?” అన్నాడు ఆనందు.

ఆ మాటలో అందరూ ఒక్కసారిగా నిశ్శబ్దంగా వుండిపోయారు.

“ఏదీ శబ్దం?” అంది జ్యోతి కాసేపటి తర్వాత.

“నాకు వినిపిస్తోంది. మీకెవరికీ వినపడరాలా? అదో మాదిరి విచిత్రమైన శబ్దం.”

“యాడిది అంతా వొట్టిదే,” అన్నాడు ప్రతాపు.

“య్యా! సరింగ ఇనమంటే అదో మాదిరి ఇసిత్రమైన శబ్దం. భూమి అరుస్తాన్నెట్టు.”

ఆనందు మొహంలో భావం చూసి అందరూ మరోసారి, “అవును ఏదో నాకూ వినిపిస్తాన్నట్టుంది” అంది నాగమ్మ. ఎల్లన్న చప్పన భూమికి చెవిని ఆనించి శ్రద్ధగా విన్నాడు. తర్వాత నెమ్మదిగా లేచి కూర్చున్నాడు.

"ఔ, భూమి అరుస్తాంది" మిగతా నలుగురి మొహాల వంక చూస్తూ అన్నాడు.

దాంతో వాళ్ళు కూడా భూమికి చెవులానించేశారు. "ముసిలామె మాదిరి గరగరా అరుచ్చాంది భూమి," అంది నాగమ్మ.

జ్యోతి మొహం పాలిపోయింది. "ఏమైంది నాయనా? భూమి ఎందుకట్లా అరుచ్చాంది?" అంది. ఎల్లన్న తల విదిలించాడు.

"ఈ మాట నేను యాడనో ఇన్న్యా, ఎప్పుడో నా పిల్లప్పుడు," అన్నాడు జ్ఞాపకం చేసుకోడానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నిస్తూ.

"నీల్ల కోసరమే భూమి అరుచ్చాంది," తేల్చి చెప్పింది నాగమ్మ.

"నీల్లు... నీల్లు... " జ్ఞాపకం చేసుకోవడానికి ఇంకా ప్రయత్నిస్తూనే అన్నాడు ఎల్లన్న. అయితే అప్పటికే అతనికేం జ్ఞాపకం రాలేదు.

ఆ మర్నాడు ఆనందు ఏదో పనుండి టౌన్లోకి వెళ్ళొచ్చాడు. "ఈ మాట ఇన్న్యవా నాయనా?" అన్నాడు వస్తూనే.

"ఏ మాట?" అడిగాడు ఎల్లన్న.

"మైలవరం డ్యాముకి నీల్లొస్తున్నాయంట. ఆడ యాడనో వానలు కురిసినాయంటనే."

ఎల్లన్నకు అప్పుడు స్ఫురించింది.

"ఔరా, ఇప్పుడు గ్యాపకం వస్తాంది. ఏటికి నీల్లొచ్చినాయంటే ఏరు అట్టారుచ్చాదంట. పిల్లపుడు విన్న్యా ఈ మాట," అన్నాడు.

"ఇప్పుడెట్లా నాయనా? ఏటికి నీల్లొస్తాయా?" భయంగా అంది జ్యోతి.

ఆనందు చెల్లెలికి అభయం ఇస్తున్నట్టు చూశాడు.

"ఎట్లొస్తాయే నీ మొహంగాని, డ్యాము నిండాల నీల్లివ్వాల. ఎప్పుడైనా అది మనం చూశామా?"

ఎల్లన్న ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు.

ఆనందు వాన అని చెప్పిన మాటలో అతనికేదో అపశకునం తోచినట్లయింది. చప్పున తల పైకెత్తి ఆకాశం వంక చూశాడు. ఆకాశం నిర్మలంగా వుంది. మబ్బు తునక జాడలేదు. అయినా ఎల్లన్నకు మనస్తిమితం కలగలేదు. అదే పనిగా రేడియో పెట్టి విన్నాడు. రాయలసీమలో రాబోయే ఇరవై నాలుగ్గంటల్లో భారీ వర్షాలు కురిసే సూచనలున్నాయి. ఎల్లన్న మొహం పాలిపోయింది. మనసులోనే దేవుడికి మొక్కుకుని చేసేదేం లేక పాకలోకి వెళ్ళాడు.

క్రమంగా సాయంకాలం కాజొచ్చింది.

ఆకాశంలో కారు మేఘాలు అలుముకోవడం ప్రారంభమైంది. ఎక్కడో మెరుపు మెరిసింది.

ఆకాశం ప్రళయాంతకంగా గర్జించింది. పాకలోంచి గబగబా బయటికి పరిగెత్తుకొచ్చింది జ్యోతి. అప్పటికే చినుకులు ప్రారంభమైనాయి.

"పెద్దవాన వచ్చాందే!" గుండెమీద చెయ్యి వేసుకుంది జ్యోతి.

ఆమె మొహం కళ తప్పింది.

చిన్నపుడు వానలో ఎగుర్లాడుతూ ఆడుకున్న రోజులు గుర్తుకొచ్చాయి. ఇప్పుడెందుకో ఈ వానని చూస్తుంటే బూచిని చూసినట్టు భయం వేసింది.

చూస్తుండగానే వాన ఉధృతమైపోయింది. ఆనందు, ప్రతాపు చిన్నబోయిన మొహాలతో పాకలోంచి బయటికొచ్చారు.

వాళ్ళ వెనకే నాగమ్మా వచ్చింది. అందరికంటే వెనక ఎల్లన్న కూడా వచ్చాడు. అతని మొహంలో ఇప్పుడెలాంటి భావం లేదు.

"అంతా మునిగిపోతాంది," అంది నాగమ్మ.

ఎల్లన్న మాట్లాడలేదు. భూమి ఆబగా దాహం తీర్చుకుంటోంది. క్రమంగా బురదలో కలిసిపోతున్న కర్బూజాల వైపు జాలిగా చూశాడు ఎల్లన్న. రేపటికల్లా అవి పనికి రాకుండా పోతాయి.

నిన్న రాత్రి ఇదే స్థలంలో పండు వెన్నెల్లో కూర్చొని తాము పళ్లు ఆరగించారు.

నిన్నటికీ ఈ రోజుకీ ఎంత తేడా! ఎల్లన్న చెవుల్లో భూమి ఇంకా అరుస్తున్నట్టుగానే వుంది.

ఆ అయిదుగురూ ఉధృతంగా కురుస్తున్న వానలో తడుస్తూ పాక వెలుపల బిక్కు బిక్కుమంటూ మిగిలిపోయారు.

ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక, 8-1-1997

అంకితం:

1996 పెన్నా నది వరదలో ప్రాణాలు పోగొట్టుకున్న అభాగ్యులకు.